

Óbyggðanefnd
Borgartúni 29
105 Reykjavík

Reykjavík, 12. september 2025

Efni: Endurskoðun kröfulýsinga um þjóðlendur á svæði 12, eyjar og sker

Með bréfi þessu er óbyggðanefnd tilkynnt um niðurstöðu endurskoðunar fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd íslenska ríkisins, á þjóðlendukröfum á svæði 12, eyjar og sker.

Endurskoðun krafna af hálfu íslenska ríkisins hefur leitt til þess að fallið hefur verið frá kröfum í fjölda eyja og skerja. Grundvöllur endurskoðunar byggir á mati á fyrirliggjandi heimildum, þannig að tekið hefur verið sérstakt tillit til sérstöðu eyja og skerja, samanborið við landsvæði á meginlandinu. Jafnframt var þó litið til þeirra almennu sjónarmiða sem lögð hafa verið til grundvallar niðurstöðum í þjóðlendumálum og mótast hafa í réttarframkvæmd, þannig að þau eigi í öllum aðalatriðum einnig við um eyjar og sker.

Við endurskoðun og afmörkun kröfulýsinga um þjóðlendur á svæði 12 hefur verið lagt til grundvallar að þar sem eyjar og sker falla innan landamerkjalyýsinga jarða, þar sem merkjum jarða er með öðrum hætti lýst þannig að landamerki taki til ákveðins hafsvæðis eða einstakra eyja og skerja, eða ef þeirra er getið í landamerkjabréfi þótt þær séu utan merkjalýsingar sem slíkrar, teljist slíkar eyjar og sker hluti viðkomandi jarðar. Sama á við þar sem eyja og skerja eða nýtingar þeirra er getið í umfjöllun í öðrum áreiðanlegum heimildum um tiltekna jörð. Loks hefur verið litið til þess hvort landfræðilegar aðstæður, staðhættir og nýting aðliggjandi eyja og skerja mæli með því að litið sé svo á að hlutaðeigandi eyjar og sker teljist hluti eignarlands.

Við alla yfirferð og endurskoðun krafna hafa kröfulýsingar gagnaðila, sem bárust við lok kröfulýsingarfrests þann 14. febrúar 2025, haft verulega þýðingu.

Yfirlit yfir kröfur íslenska ríkisins eftir endurskoðun er nú aðgengilegt á kortasjá á heimasíðu óbyggðanefndar.¹ Líkt og þar má sjá eru þær eyjar og sker sem íslenska ríkið hefur nú eftir endurskoðun fallið frá kröfum í, merktar með *fjólubláum* lit. Eftirstandandi kröfur íslenska ríkisins í þjóðlendur eru sem áður merktar með *bláum* lit. Loks eru önnur svæði sem eru undanskilin kröfugerð ríkisins þakin gráum lit og utan kröfusvæðis.

Það athugast að ekki stendur til að uppfæra sérstaklega skriflegar kröfulýsingar íslenska ríkisins frá 9. október 2024 og 14. febrúar 2025, með því að taka þar út tilvísanir til eyja, skerja og annarra landfræðilegra eininga sem nú hefur verið fallið frá kröfum í. Fullnægjandi telst að þær eyjar, sker og aðrar landfræðilegar einingar sem fallið er frá kröfum í, séu merktar í kortasjá með fyrrgreindum hætti (fjólubláum lit).

¹ <https://obyggdanefnd.gis.is/mapview/?app=obyggdanefnd>

Þar sem enn eru talin vera uppi álítaefni um eignarréttarlega stöðu úteyja Vestmannaeyja og Drangeyjar sökum sérstöðu þeirra, hefur íslenska ríkið ákveðið að ekki verði fallið frá kröfum á þeim svæðum, heldur sé rétt fyrir alla hlutaðeigandi að fá úrlausn um þau vafaatriði með úrskurði óbyggðanefndar.

Loks er óskað eftir því að í tilfellum ríkisjarða eða þar sem gagnkröfur hafa ekki komið fram, að óbyggðanefnd rannsaki og úrskurði um eignarréttarlega stöðu þeirra.

Virðingarfyllst,
f.h. fjármála- og efnahagsráðherra,

Edda Andradóttir

Edda Andradóttir, lögmaður